

Dosentti Jouni Luukkainen
Puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry.,
www.ateistit.fi
Castreninkatu 10 C 53
00530 HELSINKI

VASTAUS KANTELUUN

1

KANTELUKIRJOITUS

Osoititte 7.11.2006 kirjoituksen eduskunnan oikeusasiamiehelle. Kirjoituksessa arvostelette Espoon kaupungin suomenkielisen opetuksen tulosityksikköä, joka käsityksenne mukaan on jättänyt kattavasti valvomatta sen, että perusopetuslain uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusta koskevan 13 §:n voimaantulosta 1.8.2003 lähtien peruskoulun oppilaalla on em. säännöksestä seuraavasta oletusarvoisesta katsomusaineopetusjärjestelystä poikkeavan opetusjärjestelyn perustana oltava huoltajan 1.8.2003 tekemä nimenomainen kirjallinen tahdonilmaisu. Tulosityksikkö on jättänyt tyystin valvomatta sen, että tämän tahdonilmaisun on oltava huoltajien yhteinen korkeimman hallinto-oikeuden em. säännöksen tulkintaa koskevan ratkaisun, KHO: 2004:99 mukaisesti ratkaisun ajankohdasta 25.11.2004 lähtien.

Kirjoititte muistion "Vaatimus katsomusaineiden opetusjärjestelyistä" (7.11.2006) Espoon kaupungin suomenkielisellet opetuksen tulosityksikölle ja toimititte sen liitteineen saatekirjeen kera Espoon kaupungin opetustoimenjohtaja Kaisu Toivoselle. Pidätte muistiota, josta kanteluunne on oheistettu jäljennös, kantelun oleellisena osana.

Toivotte, että oikeusasiamies kertoisi tulosityksikölle, että on virheellistä jättää asiat nykyiselleen ja että tulosityksiköltä vaatimanne toimenpiteet korjaisivat tilanteen.

Kanteluunne oli liitetty seuraavat asiakirjat:

- Muistio / Jouni Luukkainen 7. marraskuuta 2006 "Espoon kaupungin suomenkielisen opetuksen tulosityksikkö: Vaatimus katsomusaineiden opetusjärjestelyistä".
- Kirjelmä opetustoimenjohtaja Kaisu Toivoselle päivättynä 7.11.2006
- Ilmoitus/Päätös

Peruskoulun uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus

Kirjoititte lisäkirjeen 23.11.2006.

2

SELVITYS

Espoon kaupungin suomenkielisen opetuksen tulosityksikkö antoi 12.2.2007 selvityksensä kantelukirjoituksen johdosta. Lähetitte 25.3.2007 vastineenne Espoon kaupungin selvityksen johdosta.

Opetushallitus antoi 11.6.2007 lausuntonsa kantelukirjoituksen johdosta.

Oikeusasiamiehen kansliaan hankittiin 20.8.2007 ja 12.9.2007 lisätietoja puhelimitse Espoon kaupungin opetustoimelta.

3

RATKAISU

3.1 Selvitys

Valvontavelvollisuuden laiminlyönti

Kantelussa väitetään, että Espoon kaupungin opetuksen tulosityksikkö on jättänyt valvomatta sen, että huoltajan 1.8.2003 tai sen jälkeen tekemän nimenomaisen kirjallisen tahdonilmaisun on oltava huoltajien yhteinen korkeimman hallinto-oikeuden perusopetuslain 13 §:n tulkintaa koskevan ratkaisun KHO:2004:99 mukaisesti ratkaisun ajankohdasta 25.11.2004 lähtien.

Espoon kantelusta antamassa selvityksessä 12.2.2007 todetaan, että em. KHO:n päätöksessä 2004:99 oli kyseessä nimenomaan eronneen pariskunnan riitatilanne. Vastaavanlaisissa tilanteissa ehdottomasti Espoossa pyydetään molempien huoltajien allekirjoitukset. Toisaalta se, että aina tarvittaisiin kaikkien huoltajien allekirjoitus, ei näy perusopetuslain (628/1998) 13 §:n (muutettu lailla 454/2003) sanavalinnoissa eikä se näy Opetushallituksen vanhassa eikä uudessa muistiossa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä ei myöskään ole tiedotettu kouluille. Erilaisten korkeimman hallinto-oikeuden päätösten oma-aloitteinen seuraaminen Suomen kunnissa on kaupungin selvityksen mukaan mahdottomuus. On tärkeää, että Opetushallituksen muistiot ja muut ohjeet ovat selkeitä ja laillisia ja että niihin voi kuntatasolla luottaa joutumatta kanteluiden kohteeksi.

Espoon kaupunki toteaa, että katoliseen kirkkoon Suomessa, Suomen juutalaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan tai Suomessa rekisteröityihin islamilaisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvilla oppilailla ei ole eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen (dnro 1991/4/03 ja 2097/4/03) jälkeen ollut pakollista omaa uskonnon opetusta, vaan oppilaat ovat voineet valita myös opiskelun omassa uskonnollisessa yhdyskunnassaan tai he voivat osallistua enemmistön uskonnon opetukseen, elä-

mänkatsomustietoon tai koulussa muuhun korvaavaan opetukseen tai ohjattuun toimintaan.

Kysymys opetuksen pakollisuudesta on parhaillaan käsiteltävänä opetusministeriössä. Espoon suomenkielisen opetuksen tulosyksikkö pyytää oikeusasiamiestä kääntymään opetusministeriön puoleen tämän tärkeän tasa-arvokysymyksen ratkaisemiseksi.

3.2 Arviointia

Totean, että kirjoituksenne 7.11.2006 opetustoimenjohtaja Kaisu Toivoselle siihen liittyvine muistioineen katsomusaineiden opetusjärjestelyistä on tänne saatujen lisätietojen mukaan käsitelty ja huomioitu opetuksen-tulosyksikön toiminnassa mm. lomakkeiden uudistamisessa ja ohjeistuksen tarkistamisessa.

Kaupungin käytäntö on siis tarkentunut Opetushallituksen 28.2.2006 julkaiseman tiedotteen mukaiseksi. Katson siis, että asiassa ei ole ilmennyt sillä tavoin virheellisyyttä, että se edellyttäisi puoleltani toimenpiteitä.

Mitä tulee Espoon kaupungin lausunnossa esitettyyn toivomukseen, että kääntyisin opetusministeriön puoleen ja selvittäisin ministeriössä käsiteltävänä olevaa kysymystä opetuksen pakollisuudesta, totean, että oikeusasiamies ei voi määrätä, miten viranomaisen on ratkaistava sen käsiteltäväksi saatettu asia eikä muutoinkaan vaikuttaa jossakin viranomaisessa vireillä olevan asian ratkaisuun.

Kaupungille kuuluvan valvontavelvollisuuden laiminlyönnin osalta totean, että Opetushallitus on katsonut asiasta antamassaan lausunnossa, että paikallisella toimijalla ei voi olla takautuvasti vastuuta ennen tarkennettujen ohjeiden saamista tehdyistä päätöksistä. Kuntaa vastaan ei voida Opetushallituksen mukaan ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen päätöksen noudattamattomuudesta, joka on annettu yksittäiseen tilanteeseen ja tullut julkiseksi vasta merkittävästi myöhemmin kuin paikalliset ratkaisut on tehty.

Edellä esitettyyn viitaten totean, että selvitys ei ole tuonut esiin Espoon kaupungin suomenkielisen opetuksen tulosyksikön tai sen yksittäisten virkamiesten toiminnassa sellaista virheellistä menettelyä, joka antaisi minulle aihetta toimenpiteisiin.

Apulaisoikeusasiamies

Jukka Lindstedt

Vanhempi
oikeusasiamiehensihteeri

Henrik Åström